I

(Informacija)

AUDITO RŪMAI

SPECIALIOJI ATASKAITA Nr. 5/2006

dėl MEDA programos, su Komisijos atsakymais

(teikiama pagal EB sutarties 248 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą)

(2006/C 200/01)

TURINYS

	Dalys	*Psl.*
SANTRUMPŲ SĄRAŠAS		2
SANTRAUKA	I–VII	3
ĮVADAS	1–11	4
Paaiškinamojo pobūdžio informacija	1–5	4
Audito apimtis ir metodas	6–11	4
PASTABOS	12–49	5
Ar MEDA programa prisideda prie šioje programoje dalyvaujančių Vidužemio jūros regiono šalių ekonominių reformų ir socialinės plėtros?	12–31	5
Projektai tiesiogiai susiję su MEDA ir šalies tikslais, bet ne visada pakankamai sutelkti konkrečiam tikslui	12–16	5
Nuosavybės jausmas padeda pasiekti geresnių rezultatų ir yra skatinamas teikiant tiesioginę paramą iš biudžeto	17–23	5
Gebėjimų stiprinimas – reikšmingas MEDA programos elementas	24–26	7
Vis dar riboti paramos teikimo rezultatai	27–31	7
Ar Komisijos vykdomas MEDA programos valdymas yra tinkamas?	32–49	8
Pagerėjo ir programavimas, ir rengimas, ir vykdymas	32–41	8
Priežiūra ir vertinimas atliekami sistemingiau	42–47	10
Pastangos koordinuoti paramos teikėjų veiklą sustiprėjo	48–49	10
IŠVADOS	50–57	10
MEDA programos indėlis	50–52	10
Komisijos vykdomas valdymas	53–57	11
REKOMENDACIJOS	58	11
I PRIEDAS. — 1995–2005 m. MEDA įsipareigojimai (išmokos)		12
II PRIEDAS. — Į auditą įtraukti projektai (programos)		13
Komisijos atsakymai		16

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

BVP	Bendrasis vidaus produktas
EB	Europos bendrija
EIB	Europos investicijų bankas
Ekiu	Europos valiutos vienetas (ECU)
EKP	Europos kaimynystės politika
MEDA	Vidužemio jūros ES nepriklausančių šalių ekonominių ir socialinių reformų lydimosios priemonės
MED komitetas	Vidužemio jūros regionui skirtas valstybių narių patariamasis komitetas

SANTRAUKA

I. 1995 m. ES ir 12 Vidužemio jūros regiono šalių susitarė dėl naujo savo santykių etapo, kuris yra vadinamas „Barselonos procesu“ arba „Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių partneryste“. Pagrindinis tikslas – plėtoti skirtingus partnerystės aspektus, įskaitant politinę, ekonominę ir finansinę bei socialinę ir kultūrinę dimensijas (žr. 1 ir 2 dalis).

II. MEDA programa yra pagrindinė Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių partnerystės įgyvendinimui skirta EB finansinė priemonė, pagal kurią 1995–2006 m. laikotarpiui buvo paskirta daugiau kaip 8 000 milijonų eurų. 2005 m. pabaigoje skirtingiems projektams ir programoms buvo skirta maždaug 7 000 milijonų eurų, o išleista – apie 4 000 milijonų eurų (žr. 3–5 dalis).

III. Audito Rūmai atliko MEDA programos auditą, siekdami nustatyti, ar ji iš tikrųjų prisideda prie šalių partnerių ekonominių reformų ir socialinės plėtros ir ar Komisijos vykdomas programos valdymas yra tinkamas (žr. 6–11 dalis).

IV. **Dėl MEDA programos indėlio**, teikiant EB paramą:

— buvo atsižvelgta į susijusių šalių poreikius,

— dviejose iš trijų tikrintų šalių pagrindinis dėmesys buvo skirtas ribotam sektorių skaičiui,

— buvo skatinamas nuosavybės jausmas didinant paramos iš biudžeto naudojimą,

— buvo sistemingai įtraukiamos gebėjimų stiprinimo priemonės (žr. 12–26 dalis).

V. Konkretūs rezultatai praėjus daugiau kaip dešimt metų, kai buvo pradėta taikyti MEDA programa, vis dar yra gana riboti, kadangi daugelis projektų dar nėra užbaigti. Daugeliui MEDA programos šalių EB paramos poveikis yra susijęs ne tiek su jos finansine svarba, kiek su pastangomis spręsti jautrius politikos reformos klausimus ir paremti skurdesnius visuomenės sluoksnius (žr. 27–31 dalis).

VI. **Komisijos vykdomas MEDA programos valdymas** akivaizdžiai pagerėjo lyginant su ankstyvuoju programos vykdymo laikotarpiu ir gali būti laikomas patenkinamu – dabar programuojant ištekliai ilgainiui paskirstomi vis tolygiau, projektų rengimo laikotarpiai tampa trumpesni, o išmokos ženkliai padidėjo. Prie šios pažangos prisidėję veiksniai – tai padidėjęs projektų ir programų skaičius, didesnė visai programai tenkanti paramos iš biudžeto dalis ir bendras teigiamas įgaliojimų perdavimo delegacijoms poveikis projektų rengimui ir vykdymui. Kiti teigiami poslinkiai: sistemingesnė priežiūra bei vertinimas, aktyvesnis dialogas ir intensyvesnis veiklos su vietos analogiškas funkcijas atliekančiomis institucijomis ir kitais paramos teikėjais suderinimas. Vis dar dažniausia vykdymo delsimo priežastis – su viešaisiais pirkimais susijusios problemos (žr. 32–49 dalis).

VII. 2006 m. baigus galioti MEDA reglamentui ir 2007 m. pradėjus galioti naujajai Europos kaimynystės ir partnerystės priemonei, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

— užtikrinti sklandų ir greitą perėjimą prie naujųjų šalies programų, kad ateityje būtų išvengta su vykdymu susijusių neigiamų pasekmių; naujuose šalies programavimo dokumentuose aiškiau apibrėžti savo strateginius tikslus ir nustatyti atitinkamus rodiklius, kad būtų galima atlikti geresnę poveikio priežiūrą bei vertinimą;

— teikiant paramą ir toliau pagrindinį dėmesį skirti ribotam intervencinės veiklos sričių skaičiui, kad būtų užtikrinta darna, o programos būtų lengvai valdomos;

— ir toliau kaupti geriausią patirtį valdant projektus, kad būtų išvengta delsimo atvejų.

ĮVADAS

Paaiškinamojo pobūdžio informacija

1. Po maždaug 20 metų trukusio vis didėjančio bendradarbiavimo tarp ES, jos valstybių narių ir 12 susijusių Vidužemio jūros regiono šalių, visų pirma prekybos ir plėtotės klausimais, Barselonoje (1995 m. lapkričio mėn.) įvykusios ES ir Vidužemio jūros šalių užsienio reikalų ministrų konferencijos metu buvo susitarta dėl naujo „partnerystės“ etapo, kuris taip pat yra vadinamas „Barselonos procesu“ arba „Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių partneryste“ ([1]).

2. Barselonos konferencijos metu priimtoje deklaracijoje buvo suformuluotos šios trys partnerystės sritys ir nustatyti su jomis susiję pagrindiniai tikslai:

— politinės ir saugumo partnerystės dėka sukurti bendrą taikos ir stabilumo erdvę, pagrįstą pagrindiniais principais, tarp jų – pagarba žmogaus teisėms ir demokratijai;

— ekonominės ir finansinės partnerystės dėka sukurti bendrą klestėjimo erdvę palaipsniui sukuriant laisvosios prekybos zoną, taip pat skiriant ženklią EB finansinę paramą šalių partnerių pereinamajam ekonomikos laikotarpiui ir neigiamoms šio reformos proceso socialinėms ir ekonominėms pasekmėms;

— socialinės, kultūrinės ir humanitarinės partnerystės dėka plėtoti žmogiškuosius išteklius, skatinti supratimą tarp kultūrų bei kurti laisvas ir klestinčias pilietines visuomenes.

3. MEDA programa yra pagrindinė Europos ir Vidužemio jūros regiono valstybių partnerystės įgyvendinimui skirta EB finansinė priemonė, kurios teisinis pagrindas buvo nustatytas 1996 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1488/96 ([2]). Reglamente aprašytos pačios įvairiausios paramos priemonės, kurių imamasi norint paremti Vidužemio jūros regiono partnerių pastangas reformuoti savo ekonomines ir socialines struktūras bei sušvelninti bet kokias neigiamas pasekmes, kurias gali sukelti ekonominė plėtra. 1995–1999 m. laikotarpiui pagal šį reglamentą buvo numatyta bendra 3 424,5 milijono ekiu orientacinė suma.

4. 1999 m. atlikus Reglamento įvertinimą, jis buvo iš dalies pakeistas Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2698/2000 ([3]), kuris paprastai yra vadinamas „MEDA II reglamentu“. 2000–2006 m. laikotarpiui pagal šį reglamentą numatyta 5 350 milijonų eurų orientacinė suma. Iš dalies pakeitus Reglamentą taip pat buvo pridėta dar viena remiamos veiklos sritis („sąlygų neturtingiesiems gerinimas“) ir supaprastintos tam tikros sprendimų priėmimo procedūros.

5. Bendri 1995–2005 m. prisiimti faktiniai įsipareigojimai sudaro apie 6 900 milijonų eurų, o faktinės tuo pačiu laikotarpiu išmokėtos pinigų sumos – apie 4 000 milijonų eurų. *I priede* pateikta išsamesnė 1995–2005 m. pagal šalis prisiimtų įsipareigojimų ir išmokėtų pinigų sumų apžvalga.

Audito apimtis ir metodas

6. 2005 m. rugpjūčio–gruodžio mėn. Audito Rūmai atliko MEDA programos auditą, stengdamiesi atsakyti į šiuos klausimus:

a) Ar MEDA programa iš tikrųjų prisideda prie šioje programoje dalyvaujančių Vidužemio jūros regiono šalių ekonominių reformų ir socialinės plėtros?

b) Ar Komisijos vykdomas MEDA programos valdymas yra tinkamas?

7. Kiek tai susiję su pirmuoju klausimu, pagrindiniai išnagrinėti aspektai aprėpė programos aktualumą ir sutelkimą konkrečiam tikslui, nuosavybės laipsnį, gebėjimų stiprinimą ir pasiektus rezultatus.

8. Pagrindiniai aspektai, į kuriuos buvo atsižvelgta atsakant į antrąjį klausimą, – tai programavimo greitis ir efektyvumas, rengimas ir vykdymas, priežiūra ir vertinimas bei paramos teikėjų veiklos koordinavimas.

9. Ekonominės reformos ir socialinė plėtra aprėpia paramą pereinamajam ekonomikos laikotarpiui bei Europos ir Vidužemio jūros regiono laisvosios prekybos zonos sukūrimą (pvz., prekybos gerinimas, darbo vietų kūrimas ir privataus sektoriaus vystymas), operacijas, kurių imamasi norint paremti reformų programas (pvz., finansinių paslaugų ir viešojo administravimo srityje), ūkio infrastruktūrų modernizavimą, visų pirma transporto, energetikos, kaimo bei miesto plėtros sektoriuose, taip pat socialinių paslaugų kokybės tobulinimą, ypač sveikatos apsaugos, šeimos planavimo, vandens tiekimo, sanitarinių sąlygų gerinimo ir aprūpinimo būstu srityse.

([1]) 1995 m. šalys partnerės buvo: Marokas, Alžyras, Tunisas, Egiptas, Izraelis, Jordanija, Palestinos valdžia, Libanas, Sirija, Turkija, Kipras ir Malta. Iš šių šalių Kipras, Malta ir Turkija nebegauna dvišalės pagalbos pagal MEDA programą, kadangi Kipras ir Malta tapo ES valstybėmis narėmis, o Turkija gauna specialią pasirengimo narystei pagalbą. Izraelio nacionalinių pajamų lygis laikomas per aukštu, kad jis galėtų gauti dvišalę pagalbą. Visos keturios šalys vis dar gali pasinaudoti MEDA regioninės programos teikiama nauda.

([2]) 1996 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1488/96 dėl finansinių ir techninių priemonių, remiančių (MEDA) ekonominių ir socialinių struktūrų reformą pagal Europos–Vidužemio jūros regiono valstybių partnerystę (OL L 189, 1996 7 30, p. 1). Iš tikrųjų santrumpa „MEDA“ yra kilusi iš prancūzų kalbos termino „mesures d'accompagnement“ (lydimosios priemonės), tačiau praktikoje ir taip pat šioje ataskaitoje „MEDA“ yra vadinama visa programa. Reglamentą (EB) Nr. 1488/96, kuris apėmė 1995–1999 m. laikotarpį, iš dalies pakeitus ir išplėtus Reglamentu (EB) Nr. 2698/2000, apimančiu 2000–2006 m. laikotarpį, šie du laikotarpiai ir atitinkamos programos taip pat yra vadinami „MEDA I“ ir „MEDA II“.

([3]) OL L 311, 2000 12 12, p. 1.

10. Atliekant audito darbą buvo suorganizuoti vizitai į Egiptą ir Maroką, kur buvo atliktas atrinktų projektų ir programų auditas ir surengtos konsultacijos su delegacijos darbuotojais, vietos valdžios institucijomis, projektų vadovais, techniniais padėjėjais ir kitais paramos teikėjais. Be to, Jordanijoje buvo atliktas projektų ir programų tikrinimas pagal dokumentus. Audito metu buvo susitelkta ties pagal MEDA I ir II finansuojamais projektais. Projektai, finansuojami pagal senus protokolus ([1]), regioninį MEDA programos komponentą ar horizontalias ir temines biudžeto eilutes, į šį auditą nebuvo įtraukti. Išsamus audito metu patikrintų projektų ir programų sąrašas pateiktas *II priede*.

11. Galiausiai, audito metu taip pat buvo išnagrinėtos atitinkamos Komisijos vardu parengtos vertinimo ataskaitos, įskaitant MEDA II programos vidurio laikotarpio įvertinimą, kuris buvo užbaigtas 2005 m. Atliekant šį įvertinimą buvo susitelkta ties dviem pagrindiniais klausimais, t. y. kiek aktuali yra MEDA II programa ir kiek rezultatyvios (efektyvios) yra MEDA II valdymo ir vykdymo priemonės. Šie klausimai buvo suskirstyti į keletą smulkesnių klausimų, kurių kiekvienam buvo sukurtas atitinkamas vertinimo metodas, įskaitant daug aprėpiančią dokumentinę apžvalgą ir nemažai pokalbių, kurie buvo surengti Komisijos būstinėje ir dviejose aplankytose šalyse (Tunise ir Egipte). Audito Rūmai išnagrinėjo šį įvertinimą susiedami jį su savo pačių atliktu auditu ir padarė išvadą, jog jis suteikia pakankamą pagrindą naudoti vertinimo rezultatus kaip pačių Audito Rūmų audito metu nustatytų faktų patvirtinančius įrodymus (žr. taip pat 46 ir 47 dalis). Taigi juose daroma atitinkama nuoroda į šį vidurio laikotarpio įvertinimą.

PASTABOS

Ar MEDA programa prisideda prie šioje programoje dalyvaujančių Vidužemio jūros regiono šalių ekonominių reformų ir socialinės plėtros?

Projektai tiesiogiai susiję su MEDA ir šalies tikslais, bet ne visada pakankamai sutelkti konkrečiam tikslui

12. Visi trijose šalyse, kuriose buvo atliekamas auditas, patikrinti projektai atitiko MEDA tikslus ([2]) bei atitinkamus šalies nacionalinius plėtros tikslus. Šią pastabą patvirtina pačios Komisijos atliktas MEDA II programos vidurio laikotarpio įvertinimas, kurį atlikus buvo padaryta išvada, kad programa yra pakankamai aktuali.

13. Visose trijose šalyse visą EB paramos paketą sudarė įvairios intervencinės priemonės, kurių tikslas – ekonominės reformos ir socialinė plėtra. Egipte ir Maroke buvo nustatyta, kad šios dvi skirtingos sritys yra pakankamai subalansuotos, o Jordanijoje buvo daugiau pabrėžiamos ekonominės reformos.

14. Vis dėlto kadangi MEDA tikslai ir galimos paramos priemonės MEDA reglamentuose yra gana aptakiai apibrėžtos, iškyla klausimas, ar Komisija iš tikrųjų sutelkė savo teikiamą paramą konkrečiam tikslui, o tai galėtų padidinti paramos suderinamumą.

15. Dviejose iš trijų patikrintų šalių (Egipte ir Jordanijoje) buvo nustatyta aiški tendencija sutelkti paramą ties ribotu sektorių skaičiumi ir taikyti ją nedideliam intervencinių sričių skaičiui. Trečioje šalyje, Maroke, situacija buvo kitokia, kadangi EB parama buvo išskaidyta didesniam intervencinių sričių, apimančių daug įvairių sektorių, skaičiui, visų pirma MEDA I laikotarpiu, o MEDA II laikotarpiu buvo pasiekta nedidelės pažangos ([3]).

16. Komisija savo ruožtu suformulavo naują kaimyninėms šalims skirtą išorės santykių politiką, kuri yra vadinama „Europos kaimynystės politika“ (EKP). Šios politikos kontekste 2007 m. turėtų įsigalioti nauja finansinė priemonė (Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė), pakeisianti kelias kitas priemones, tarp jų – MEDA. Pirmasis EKP įgyvendinimo etapas – šiuo metu visoms šalims partnerėms rengiami konkretūs veiksmų planai. Turint omeny tai, kad šiuose veiksmų planuose pateikta visa grupė prioritetų, aprėpiančių visas bendradarbiavimo sritis ([4]), ateityje rengiant šalies strategijos dokumentų seriją (apimančią 2007–2013 m. laikotarpį), pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas mažesniam intervencinės veiklos sričių skaičiui.

Nuosavybės jausmas padeda pasiekti geresnių rezultatų ir yra skatinamas teikiant tiesioginę paramą iš biudžeto

17. Vienas visuotinai pripažintų efektyvios pagalbos principų yra nuosavybės jausmo skatinimas (t. y. numatytieji naudos gavėjai visais etapais turėtų būti atsakingi už projektus ir programas bei juos kontroliuoti) ([5]). Todėl nustatant, ar MEDA programa iš tikrųjų prisideda prie šioje programoje dalyvaujančių Vidužemio jūros regiono šalių ekonominių reformų ir socialinės plėtros, audito metu antras klausimas, į kurį buvo sutelktas dėmesys, buvo tai, ar Komisija skatino pagal jos programas pagalbą gaunančių vyriausybių nuosavybės jausmą.

([1]) 1979–1995 m. finansinis ir techninis bendradarbiavimas su Vidužemio jūros regiono šalimis buvo grindžiamas keletu dvišalių finansinių protokolų.

([2]) Pirmajame MEDA reglamente nurodyta, kad Bendrija rems pastangas, kurių Vidužemio jūros regiono partneriai imasi, norėdami reformuoti ekonomines ir socialines struktūras bei sušvelninti bet kokias neigiamas pasekmes, kurias gali sukelti ekonominė plėtra. MEDA II reglamentu prie šių sričių buvo pridėta trečioji – sąlygų neturtingiesiems gerinimas. Išsamesnis galimų paramos priemonių sąrašas yra pateiktas MEDA reglamento II priede.

([3]) Pvz., pagal MEDA I patvirtintų Egiptui skirtų projektų (programų) skaičius buvo 4 (neskaitant paramos EIB intervencinei veiklai), Jordanijai – 6, Marokui – 26. Iki 2005 m. MEDA II laikotarpiu šie skaičiai Egiptui, Jordanijai ir Marokui yra atitinkamai 14, 8 ir 19.

([4]) Jau patvirtinti Marokui ir Jordanijai skirti veiksmų planai, apima atitinkamai 85 ir 68 skirtingus veiksmus, kurių ketinama imtis.

([5]) Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija, Plėtros paramos komiteto efektyvios pagalbos principai, 1992 m.

18. Vienas iš būdų tai padaryti – tradicinę paramą projektams pakeisti bendrąja parama iš biudžeto, kuomet pagalbą gaunanti vyriausybė ir paramos teikėjas susitaria dėl tam tikros vykdomos veiklos (dažnai politikos reformos priemonių), tačiau tokiu būdu paramos teikėjo lėšos nenaudojamos konkrečioms išlaidoms padengti, o yra tiesiogiai sumokamos į valstybės iždą. Sprendimas naudoti paramą iš biudžeto, be abejo, taip pat priklauso nuo tam tikrų sąlygų įvykdymo, kaip antai tam tikrų viešųjų finansų valdymo standartų buvimo ([1]). Paprastai manoma, kad šis pagalbai skirtų lėšų teikimo metodas skatina pagalbą gaunančios vyriausybės nuosavybės jausmą, nors jis to užtikrinti ir negali (paramos iš biudžeto programos bei susijusių sąlygų pavyzdį žiūrėkite 1 langelyje).

1 langelis
Paramos iš biudžeto pavyzdys

Prekybos skatinimo programa, Egiptas (40 milijonų eurų)

Programos tikslai

— Su muitinės importo ir eksporto formalumais ir kitais patikrinimais bei standartais susijusių terminų sutrumpinimas ir išlaidų sumažinimas.

— Didesnis eksporto skatinimas.

Vykdymo mechanizmas

Finansavimo susitarime šie tikslai įgauna įvairių veiksmų, kurių turi imtis Egipto valdžios institucijos, pavidalą. Be konkrečių veiksmų pagal sektorius, paramos iš biudžeto programa taip pat gali apimti kai kurias su makroekonomikos politika arba viešųjų finansų valdymo rodikliais susijusias sąlygas. Susitarime nurodyti su kiekvienu veiksmu susiję išsamūs duomenys, taip pat rodikliai, dokumentai ir kiti informacijos šaltiniai, kurie bus naudojami siekiant patikrinti, ar visi veiksmai buvo iš tikrųjų baigti vykdyti. Tai, ar bus (dviem dalimis) išmokėtos EB lėšos, priklauso nuo teigiamo veiksmų užbaigimo įvertinimo.

Įvykdyta veikla

Prieš išmokant pirmąją 20 milijonų eurų dalį 2005 m. rugpjūčio mėn. buvo vykdomi ir užbaigti šie veiksmai:

— laikytasi protingos makroekonomikos politikos siekiant apsaugoti vidaus ir užsienio balansą atsižvelgiant į planuotus pasiekti 2005–2007 m. tikslus;

— pasiekta ženklios pažangos fiskalinio konsolidavimo ir biudžeto apskaitos srityse;

— įdiegta elektroninė formalumų atlikimo sistema muitinėse;

— sudaryta galimybė taikyti muitinės procedūras 24 val. per parą;

— paskelbtas konsoliduotas visų muitinės taisyklių ir procedūrų sąvadas;

— įdiegtas „vieno langelio“ muitinės įstaigose skundams paduoti principas.

19. Auditas parodė, kad visose trijose šalyse buvo nustatyta aiški vis didesnio paramos iš biudžeto priemonės naudojimo tendencija, o vidurio laikotarpio įvertinimo statistiniai duomenys taip pat patvirtino, kad tai buvo būdinga visoms MEDA šalims ([2]). Tačiau Maroke taip pat vykdoma daug tradicinių projektų, tarp jų infrastruktūros ir įrangos tiekimo projektų, kurie dėl savo pobūdžio iš tikrųjų neskatina nuosavybės jausmo kitaip nei projektai, kurie yra labiau susiję su mokymais ir institucine plėtra.

20. Kiek tai susiję su jau užbaigtomis paramos iš biudžeto operacijomis, priemonės buvo įgyvendinamos patenkinamai, o pinigų sumos buvo išmokamos be didelių delsimo atvejų ar problemų. Todėl galima daryti išvadą, kad šiais atvejais vietos valdžios institucijos iš tikrųjų reformų programas valdė už jas prisiėmusios atsakomybę.

21. Tačiau parama iš biudžeto nėra vienintelė priemonė, skirta paramai teikti. Vykdant politikos reformas dažnai prireikia papildomų veiksmų, tokių kaip mokymai ar tam tikros įrangos suteikimas, o tuomet tradicinis projektų metodas yra tinkamesnis, kaip antai tuo atveju, kai siekiama suteikti tikslinę paramą tam tikrai visuomenės grupei ar regionui, pavyzdžiui, vykdant kaimo plėtros programą.

22. Esant tokiam projektui taip pat galima skatinti ne tik vietos valdžios institucijų, bet ir asmenų, gaunančių naudos iš remiamos veiklos, nuosavybės jausmą. Galima pateikti teigiamą pavyzdį, audito metu nustatytą Maroke ir susijusį su kaimo plėtros projektu, vykdomu centriniuose Atlaso kalnuose. Buvo laikomasi dalyvavimą skatinančio, į vietos gyventojus orientuoto metodo, o tai reiškė, kad visi vietos partneriai dalyvavo visame vietos plėtros planų rengimo ir vykdymo procese. Buvo akivaizdu, kad šis metodas prisideda prie projekto veiklos sėkmės (žr. 2 langelį).

2 langelis
Projektams skirtos paramos pavyzdys

Kaimo plėtra Maroke, centriniuose Atlaso kalnuose

(15 milijonų eurų vertės Khénifra projektas)

Projekto tikslai

— Prisidėti prie regioninių skirtumų, susijusių su socialine ir ekonomine plėtra, Maroke sumažinimo.

— Prisidėti prie kaimo moterų vaidmens skatinimo.

— Prisidėti prie gamtos išteklių tvaraus valdymo, kovos su erozija ir sausrų sukeltų pasekmių sumažinimo.

([1]) Žr. taip pat Specialiąją ataskaitą Nr. 2/2005 apie Europos plėtros banko biudžetinę paramą AKR šalims: Komisijos vykdomas skyriaus „viešųjų finansų reforma“ valdymas (OL C 249, 2005 10 7).

([2]) Vidurio laikotarpio įvertinimo ataskaitos 2.3 lentelėje parodyta, kad lyginant MEDA I ir MEDA II laikotarpius, paramos iš biudžeto dalis padidėjo nuo 29 % iki 40 %, tuo tarpu projektams skiriamos paramos dalis sumažėjo nuo 53 % iki 35 %. Likutį sudaro regioniniai projektai ir parama EIB veiklai.

Vykdymo mechanizmas

Pasirašius projekto finansavimo susitarimą, projekto vadovai parengia detalų darbo planą. Šį planą patvirtinus, delegacija sumokės projektui skirtą avansą ir tuomet galima pradėti vykdyti projektą. Bus parengtos projekto sąskaitos, atliktas jų auditas; jos bus reguliariai siunčiamos delegacijai. Visa tai atlikus gali būti išmokėtas naujas projektui skirtas avansas.

Veiklos pavyzdys

2005 m. pirmoje pusėje pagrindinė veikla buvo ši:

— Projektų valdymo skyrius gavo kompiuterinę ir biuro įrangą;

— buvo pasirašytos sutartys su vietos valdymo asociacijomis; iš jų 33 veikė;

— buvo paskirstyta daugiau kaip 250 000 vaismedžių;

— šešiems buhalterijos skyriams buvo suteikta įranga ir mokymai;

— moterų vystoma paukštininkystė buvo skatinama parūpinant 10 000 viščiukų;

— buvo pradėta drėkinti 468 hektarų plotą;

— buvo užbaigtas tiesti aštuonių kelių, jungiančių kaimus, 52,6 km ilgio ruožas, o kiti penki keliai vis dar buvo tiesiami;

— 271 hektarų plote buvo atkurtas miškas;

— buvo paskiepyti 200 savininkų priklausantys galvijai;

— vykdant projektą buvo bendradarbiaujama su dviem vietos valdymo asociacijomis siekiant įsteigti pašarų galvijams centrus.

23. Galiausiai lemiamasis nuosavybės jausmo didinimo veiksnys – tai ne tik pagalbos teikimo modalumas, bet ir vietos valdžios institucijų atvirumas reformos idėjoms ir jos procesui. Tą taip pat parodė keli audito metu tikrinti projektai (programos), kai buvo pasiekta aiškios pažangos institucijai, naudos gavėjai, visiškai įsitraukus į procesą arba naujajam ministrui labiau susidomėjus tam tikra programa.

Gebėjimų stiprinimas – reikšmingas MEDA programos elementas

24. Kitas svarbus veiksnys, kuris nulems, ar MEDA programa iš tikrųjų prisideda prie šioje programoje dalyvaujančių Viduržemio jūros regiono šalių ekonominių reformų ir socialinės plėtros – tai vietos institucijų gebėjimai planuoti ir įgyvendinti reformos programas bei kitą su plėtra susijusią veiklą. Audito metu buvo tikrinama, ar Komisija prisideda prie šių gebėjimų stiprinimo.

25. Beveik į visus trijose šalyse tikrintus projektus (programas) buvo įtrauktos gebėjimų stiprinimo priemonės ar komponentai. Daugeliu atvejų programoje dalyvaujančių institucijų gebėjimų stiprinimas yra netgi pagrindinis intervencinės veiklos tikslas ([1]).

26. Konkreti administracinio pobūdžio sritis, kurioje reikia stiprinti vietos institucijų gebėjimus, yra valdžios institucijų atliekami viešieji pirkimai, tačiau kuriems taikomos EB procedūros. Kaip bus toliau aptariama 39 dalyje, su viešaisiais pirkimais susijusios problemos yra pagrindinės delsimo atvejų vykdant projektus priežastys.

Vis dar riboti paramos teikimo rezultatai

27. Siekiant įvertinti, ar buvo stengiamasi pasiekti numatytų rezultatų, apibrėžtų atskiruose finansavimo susitarimuose, audito metu buvo nagrinėjami trijų šalių projektų pavyzdžiai (žr. *II priedą*).

28. Apskritai rezultatai, praėjus daugiau kaip dešimt metų, kai buvo pradėta taikyti MEDA programa, vis dar yra gana riboti, kadangi daugelis projektų (programų), įskaitant nemažai MEDA I projektų (programų), audito metu dar buvo vykdomi ir jų galutinių rezultatų dar nebuvo galima nustatyti ([2]).

29. Tų projektų ir programų, kurios buvo pradėtos vykdyti MEDA I laikotarpiu (1995–1999 m.) ir kurios buvo užbaigtos arba iki jų užbaigimo buvo likę nedaug laiko, atveju iš esmės yra pasiekiama numatytų rezultatų, nors ir ne kiekvienu atveju visais 100 %. Dauguma MEDA I projektų (programų) buvo pradėtos vykdyti labai vėlai iš dalies dėl to, kad MEDA I norminė bazė buvo parengta vėlai, bet taip pat dėl to, kad vykdant daugelį projektų pradiniame etape buvo delsiama dėl ilgai užtrukusių viešųjų pirkimų procedūrų. Todėl jiems įvykdyti pritrūko laiko ir reikėjo vieną ar kelis kartus prailginti pradinę projekto trukmę (10 iš 11 tikrintų projektų (programų) atveju), kad būtų galima užbaigti planuotą veiklą (jos didesnę dalį). 10 iš 11 tikrintų MEDA I projektų (programų) audito metu vis dar buvo vykdomi (2005 m. pabaiga).

30. Daugeliui MEDA II projektų (programų) atlikti tinkamą jų rezultatų įvertinimą audito metu buvo dar labai anksti. Paramos iš biudžeto operacijos paprastai buvo atliekamos pagal planą, tačiau projektų, kuriuos vykdant reikėjo pirkti techninės pagalbos paslaugas, o kartais ir įrangą ar darbus, atveju buvo dažnai delsiama. Kai kuriems tikrintiems projektams jau buvo numatytas laiko apribojimas dėl vadinamosios „d + 3 taisyklės“, apribojančios laikotarpį, per kurį sutartys gali būti pasirašomos (išsamesnė informacija pateikta 41 dalyje).

([1]) Pavyzdžiai: profesinio mokymo projektas Maroke, prekybos skatinimo programa Egipte, institucinė parama Aqaba specialiosios ekonominės zonos valdžiai Jordanijoje ir parama asociacijos susitarimo vykdymui visose trijose šalyse.

([2]) Pavyzdžiui, Egipte audito metu trys iš keturių MEDA I programų (sveikatos apsaugos, švietimo ir pramonės modernizavimo) vis dar buvo vykdomos, o projektų trukmė buvo pratęsta.

31. Daugumai MEDA šalių EB paramos poveikis negali būti priskiriamas jos finansinei svarbai, nes bendra EB parama yra labai nedidelė lyginant su šių šalių BVP ir paprastai sudaro mažiau nei 1 % valstybės biudžeto. Tai, be abejonės, būdinga dviem iš trijų šalių, kuriose buvo atliktas šis auditas ([1]). EB paramos poveikis yra daugiau susijęs su pastangomis spręsti reformos klausimus (pvz., sveikatos apsaugos finansų sistema, pramonės modernizavimas, bankų sektoriaus reforma, muitinių darbo gerinimas) ir šį procesą paremti bei skatinti vyriausybes spręsti šiuos klausimus, taip pat su noru suteikti paramą skurdesniems, neprivilegijuotiems visuomenės sluoksniams. Todėl EB parama dažnai yra kokybinio ir novatoriško pobūdžio, kurios poveikį sunku įvertinti skaičiais.

Ar Komisijos vykdomas MEDA programos valdymas yra tinkamas?

Pagerėjo ir programavimas, ir rengimas, ir vykdymas

Programavimas

32. MEDA I laikotarpiu programavimas ir projektų rengimas pradėti vėlai. Pats MEDA reglamentas buvo patvirtintas tik 1996 m., o pirmosios orientacinės programos apėmė 1996–1998 m. laikotarpį. Todėl įsipareigojimai buvo sutelkti ties kelių metų laikotarpiu, o kartais tik ties keliais didelės apimties projektais ar programomis, pvz., keturi Egiptui skirti MEDA I įsipareigojimai svyravo nuo 100 iki 250 milijonų eurų, Jordanijai skirti įsipareigojimai apėmė dvi struktūrinės pertvarkos programas, kurių vertė – atitinkamai 100 ir 80 milijonų eurų, o Marokui skirti įsipareigojimai apėmė 120 milijonų eurų struktūrinės pertvarkos programą ir 80 milijonų eurų kelių projektą.

33. MEDA II reglamentas, kuris įsigaliojo 2001 m., apėmė naujas programavimo taisykles. Šiomis taisyklėmis buvo siekiama paspartinti programavimo procesą, sudarant galimybę tam tikrų metų siūlomus įsipareigojimus, išdėstytus metiniame finansavimo plane, prie kurio pridėtos trumpos projektų santraukos, kartą per metus pateikti MED komitetui (užuot teikus atskirus projektų pasiūlymus skirtingu laiku).

34. Be to, 2001 m. buvo parengta nauja šalies strategijos dokumentų serija, apimanti 2002–2006 m. laikotarpį, taip pat 2002–2004 m. naujos nacionalinės orientacinės programos. Nuo 2002 m. prisiimant faktinius įsipareigojimus buvo kruopščiai vadovaujamasi šiais programavimo dokumentais. Visų pirma nuo 2002–2004 m., kai buvo parengtos nacionalinės orientacinės programos, projektų pasiūlymai yra formuluojami daug tolydžiau, kaip tai parodyta *lentelėje*. Bendri visoms šalims skirti įsipareigojimai taip pat rodo tolygesnį pasiskirstymą nuo 2000 m.

Lentelė

Egiptui, Jordanijai, Marokui ir visoms šalims 1995–2005 m. skirti įsipareigojimai ir išmokėtos pinigų sumos (įskaitant regionines programas)

(milijonais eurų)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Iš viso
Egiptas												
įsipareigojimai	—	75	203	397	11	13	—	78	104	159	110	1 150
išmokos	—	—	2	88	67	64	62	26	57	151	133	650
Jordanija												
įsipareigojimai	7	100	10	8	129	15	20	92	42	35	58	516
išmokos	—	60	45	2	2	84	11	50	47	51	43	393
Marokas												
įsipareigojimai	30	—	236	219	176	141	120	122	143	152	135	1 472
išmokos	—	1	31	42	54	40	41	102	102	158	213	783
Visos šalys												
įsipareigojimai	173	370	911	809	797	569	603	612	615	698	735	6 888
išmokos	50	155	213	217	240	318	318	454	498	801	781	4 043

Šaltinis: *EuropeAid* bendradarbiavimo tarnybos ir delegacijos duomenys (nedideli skirtumai susidaro dėl apvalinimo).

([1]) Žr. Egiptui skirtos Europos Komisijos šalies strategijos įvertinimo 1 tomo 2004 m. vasario mėn. galutinės ataskaitos 2.3 dalį ir „Evaluation de la Stratégie de la Commission européenne pour le Maroc“ (Marokui skirtos Europos Komisijos šalies strategijos įvertinimo) 2003 m. liepos mėn. galutinės ataskaitos 4.1 dalį.

Rengimas

35. Visą projekto rengimo procesą sudaro daug etapų, pradedant nuo jo pirminio nustatymo, išsamaus parengimo ir pateikimo valstybių narių patariamajam komitetui (MED komitetui) iki Komisijos priimamo finansavimo sprendimo ir, galiausiai, finansavimo susitarimo, kurį pasirašo Komisija ir naudos gavėjų institucijos. Į auditą įtrauktų projektų (programų) apžvalga (žr. *II priedą*) rodo, kad MEDA II laikotarpiu šis procesas iš esmės buvo užbaigtas greičiau nei tai buvo anksčiau ([1]). Prie to prisidėję veiksniai: Komisijos atliktas būstinės Briuselyje įgaliojimų perdavimas jos delegacijoms, o tai, be abejonės, jas labiau įtraukė į rengimo procesą, programavimo proceso supaprastinimas, kaip aprašyta 33 ir 34 dalyse, taip pat daugelis kitų valdymo pokyčių, kurie sudarė visos išorės pagalbos reformos dalį ([2]).

36. Auditas parodė, kad projektui prasidėjus vykdomi paslaugų, dažniausiai techninės pagalbos, viešieji pirkimai nuo konkurso paskelbimo iki sutarties pasirašymo visada užtrunka ne mažiau kaip aštuonis mėnesius, tačiau kartais gali užtrukti iki dvejų ar net trejų metų ([3]). Taip gali atsitikti žlugus konkursui, pavyzdžiui, esant nepakankamam galiojančių pasiūlymų skaičiui, todėl jis turi būti paskelbtas dar kartą. Todėl su technine pagalba susijusių projektų pradžia vis dar yra daug laiko atimantis procesas, kurio metu dažnai pasitaiko delsimo atvejų. Šiuo atžvilgiu nėra didelio skirtumo tarp MEDA I ir MEDA II.

Vykdymas

37. Bendras pinigų sumų pagal MEDA programą išmokėjimas nuo 2000 m. pagerėjo, o nuo 2002 m. ši tendencija tapo dar ryškesnė (žr. *lentelę*). Metinės vidutinės išmokos 1995–1999 m. MEDA I laikotarpiu pasiekė 175 milijonų eurų per metus sumą, kuri 2000–2005 m. (šešerių metų laikotarpiu) patrigubėjo ir siekė maždaug 528 milijonus eurų. 2004 ir 2005 m. bendra išmokų suma viršijo bendrą šiuo laikotarpiu prisiimtų naujų įsipareigojimų sumą, o tai reiškia, kad nuo 2004 m. pirmą kartą pradėjus vykdyti MEDA programą bendra susikaupusi neįvykdytų įsipareigojimų ([4]) suma buvo sumažinta. MEDA I atveju, praėjus šešeriems metams (1995–2000 m.), susikaupusi išmokų suma pasiekė 38 % susikaupusios įsipareigojimų sumos, o MEDA II atveju šis procentinis dydis taip pat praėjus šešeriems metams (2000–2005 m.) išaugo iki 46 %. Tai – rodiklis, kad vykdymo greitis MEDA II laikotarpiu padidėjo. MEDA II vidurio laikotarpio įvertinime prieinama panašios išvados – jame teigiama, kad „programa tampa vis brandesnė, kiek tai susiję su operacijų vykdymo lygiu“ ([5]).

38. Vykdymas pagerėjo, nes:

a) visas vykdomų MEDA projektų (programų) paketas nuolat didėjo;

b) daugelio MEDA I projektų (programų) vykdymo pradžia buvo lėta ir iš esmės lėšos buvo pradėtos išmokėti tik nuo 2000 m. 2004 ir 2005 m. atitinkamai apie 40 % ir 30 % visų pinigų sumų vis dar buvo išmokamos pagal projektus (programas), kurios buvo pradėtos vykdyti MEDA I laikotarpiu. Įgaliojimų perdavimo procesas neabejotinai buvo veiksnys, prisidėjęs prie šių projektų paspartėjusio vykdymo greičio, o tokiu būdu padidėjo bendra išmokų suma. Taigi yra tam tikras su tuo susijęs „galimybės pasivyti“ elementas;

c) pagal MEDA II programą, kaip paminėta 19 dalyje, vykdant naujus projektus (programas), didesnei jų daliai taikoma paramos iš biudžeto priemonė, kuri iš esmės sudaro galimybę greičiau išmokėti pirmąją pinigų sumą, taip pat išmokėti didesnes pinigų sumas nei tradicinių projektų atveju.

39. Šis bendras teigiamas vertinimas nereiškia, kad vykdant projektus niekada nesusiduriama su problemomis. Su viešaisiais pirkimais susijusios problemos yra pagrindinė vėlavimo vykdyti projektus priežastis. Beveik kiekvieno audito metu patikrinto projekto (programos), į kurį (kurią) buvo įtrauktas (darbų, tiekimo ar paslaugų) viešųjų pirkimų komponentas, atveju buvo susidurta su problemomis ir dažnai buvo vėluojama dėl įvairiausių priežasčių. Daug konkursų turėjo būti atšaukta ir paskelbta dar kartą dėl nepakankamo techniniu požiūriu galiojančių pasiūlymų skaičiaus. Viešųjų pirkimų procedūros paprastai laikomos sudėtingomis, su jomis ne visada būna visiškai susipažinę vietos projektų valdymo padaliniai ir konkurso dalyviai. Pavyzdžiui, Egipte smulkūs vietos rangovai susidūrė su paraiškoms konkursui taikomų administracinių reikalavimų laikymosi problemomis, nes visi konkurso dokumentai buvo parengti anglų kalba. Taisyklė, kad tiekiamų prekių kilmės šalis turi būti Europos ar Vidužemio jūros regiono valstybė, sudaro dar vieną dažną problemą, ypač kai pirkimai yra susiję su kompiuterine ar elektronine įranga.

40. Auditas parodė, kad perdavus įgaliojimus, delegacijos, dabar turinčios darbuotojus, kurie specializuojasi finansų ir sutarčių sudarymo srityse, gali atlikti ir atlieka svarbų vaidmenį, padėdamos projektų vadovams ir vietos administracijoms nagrinėti viešųjų pirkimų procedūrinius aspektus. Pavyzdžiui, buvo nustatyta, kad dabar delegacija Maroke, prieš paskelbdama

([1]) MEDA II vidurio laikotarpio įvertinime pateikiami *EuropeAid* bendradarbiavimo tarnybos surinkti duomenys, rodantys, kad vienas viso rengimo proceso etapas, t. y. laikotarpis tarp finansavimo sprendimo ir finansavimo susitarimo pasirašymo, buvo sutrumpintas nuo vidutiniškai dešimties mėnesių 1995–1999 m. iki maždaug šešių mėnesių 2000–2004 m.

([2]) Kaip antai *EuropeAid* bendradarbiavimo tarnybos įsteigimas, *EuropeAid* bendradarbiavimo tarnyboje kokybės palaikymo grupių suformavimas, gairių ir su projektais susijusių dokumentų pavyzdinių formų parengimas.

([3]) Pavyzdžiui, Prekybos skatinimo A programos Egipte atveju prireikė maždaug dvejų metų, o Priežiūros reformos ir privatizavimo projektui skirtos paramos Jordanijoje atveju nuo finansavimo susitarimo pasirašymo iki techninės pagalbos sutarčių pasirašymo praėjo treji metai.

([4]) Taip vadinami „RAL“ (*reste à liquider*).

([5]) Žr. MEDA II vidurio laikotarpio įvertinimo 6.2 dalį.

konkursus, organizuoja informacinius susitikimus. Ji skirtingais procedūros etapais yra suteikusi paramą įvairioms susijusioms šalims. Delegacija Egipte taip pat padėjo prižiūrėti konkurso procesą ir nustatyti gaires, susijusias su svarbiu statybos komponentu, kuris kitaip galėjo būti atšauktas dėl laiko trūkumo likusiu projekto vykdymo laikotarpiu. Be to, delegacija Egipte nagrinėjo galimybę išversti konkurso dokumentus į arabų kalbą.

41. Daugeliui MEDA II projektų taikoma taip vadinama „d + 3 taisyklė“, pagal kurią reikalaujama, kad darbų, tiekimo ar paslaugų sutartys būtų sudaromos ne vėliau kaip praėjus trejiems metams nuo biudžetinio įsipareigojimo prisiėmimo dienos ([1]). Paaiškėjo, kad dėl šios taisyklės kelių naujų projektų, kurių vykdymas audito metu turėjo prasidėti ir į kuriuos turėjo būti įtraukti svarbūs viešųjų pirkimų komponentai ir (arba) surengti kvietimai teikti pasiūlymus, atveju šiai veiklai užbaigti liko labai mažai laiko.

Priežiūra ir vertinimas atliekami sistemingiau

42. EB delegacijos ir kitos įstaigos (Pasaulio bankas, TVF), naudodamosi standartiniais makroekonominiais rodikliais, atlieka sistemingus makroekonominius vertinimus (pvz., ketvirčio makroekonominės ataskaitos, reguliarios prekybos ataskaitos, paramos iš biudžeto programų vertinimai), tačiau yra sudėtinga įvertinti pačios Komisijos paramos poveikį šiuo lygiu.

43. Taip pat labai sudėtinga įvertinti Komisijos poveikį atskiruose šalies strategijos dokumentuose apibrėžtų ES strateginių tikslų lygiu, visų pirma tada, kai šie tikslai yra apibūdinami gana bendrais bruožais, kaip antai parama pereinamojo ekonomikos laikotarpio procesui bei tvariam ir subalansuotam socialiniam ir ekonominiam vystymuisi, taip pat kai nėra nustatyta konkrečių pažangos rodiklių.

44. Pagrindinė Komisijos atliekama priežiūra yra vykdoma atskirų projektų (programų) lygiu, imantis sistemingų priežiūros ir vertinimo pastangų bei dažnai naudojantis rodikliais taikant loginius modelius. Išorės priežiūros vizitų sistema dabar apima daugumą projektų (programų) bei numato reguliarų projektų kūrimo, rezultatų, poveikio ir tvarumo galimybių išorės įvertinimą. Taip pat daugumai projektų (programų) sistemingai atliekamos vidurio laikotarpio peržiūros ir projekto vykdymo pabaigos vertinimai.

45. Geros iniciatyvos pavyzdys buvo atlikti atskirų šalies strategijų vertinimus, kaip tai 2003 m. buvo padaryta Maroko atveju, o 2004 m. – Egipto atveju. Tai suteikė naudingos informacijos, į kurią galima atsižvelgti rengiant kitus šalies strategijos dokumentus bei orientacinius planus. Tačiau kol kas tai buvo atlikta tik šioms dviem šalims.

([1]) Žr. 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 248, 2002 9 16, p. 1) 166 straipsnį.

46. Pagal MEDA reglamentą Komisija turi vertinti programą kas treji metai. Todėl MEDA II programos vidurio laikotarpio įvertinimą buvo užsakyta atlikti 2004 m. pradžioje, o galutinė ataskaita buvo pateikta 2005 m. liepos mėn ([2]). Galutinį MEDA programos įvertinimą šiuo metu numatoma atlikti 2007 m. antroje pusėje.

47. Pagrindinės tyrimo išvados, kurios daugeliu atžvilgiu sutampa su Audito Rūmų nustatytais faktais, yra šios:

a) MEDA programos, kaip Bendrijos pagalbos priemonės, remiančios Barselonos procesą ir dvišalius asociacijos susitarimus, aktualumas yra laikomas pakankamu. Situacija pagerėjo MEDA II laikotarpiu lyginant su MEDA I laikotarpiu;

b) MEDA valdymo ir vykdymo priemonių rezultatyvumas ir efektyvumas pagerėjo, bet vis dar nėra visiškai patenkinami.

Pastangos koordinuoti paramos teikėjų veiklą sustiprėjo

48. Auditas parodė, kad visos trijose šalyse esančios delegacijos yra gana aktyvios, koordinuodamos darbą su kitais paramos teikėjais ir naudos gavėjų institucijomis. Tai, be abejonės, – sustiprėjusių darbuotojų gebėjimų, numatytų kaip įgaliojimų perdavimo proceso dalis, rezultatas. Visose susijusiose šalyse vyksta reguliarūs Komisijos ir ES valstybių narių susitikimai. Be to, yra rengiami panašūs paramos teikėjų grupių, kurios yra suskirstytos į teminius pogrupius, susitikimai, kuriuose Komisijos delegacijos dažnai atlieka svarbų vaidmenį, pirmininkaudamos vienai ar kelioms tokioms paramos teikėjų grupėms, priklausomai nuo konkrečių interesų sektorių.

49. Kol kas didžiąją koordinavimo veiklos dalį iš esmės sudaro informacijos apie tam tikrą paramos teikėjų intervencinę veiklą rinkimas ir jos mainai. Yra daug galimybių imtis kitų koordinavimo pastangų tokiose srityse kaip programavimas, vykdymas, priežiūra ir vertinimas. Tačiau delegacijos ėmėsi įvairių iniciatyvų, siekdamos dar labiau plėtoti paramos teikėjų veiklos koordinavimą ir jos derinimą.

IŠVADOS

MEDA programos indėlis

50. Pagal MEDA programą teikiama EB parama, skirta Viduržemio jūros regiono šalių partnerių ekonominėms reformoms ir socialinei plėtrai, atitiko konkrečius susijusių šalių poreikius bei Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių partnerystei nustatytus tikslus. Dviejose šalyse, Egipte ir Jordanijoje, teikiant

([2]) MEDA II programos vidurio laikotarpio įvertinimas. Galutinė ataskaita. Roterdamas, 2005 m. liepos 18 d.

paramą pagrindinis dėmesys aiškiai buvo skiriamas ribotam sektorių skaičiui, tačiau taip nebuvo Maroko atveju. Kadangi pagal Europos kaimynystės politiką naujieji veiksmų planai apima visas bendradarbiavimo sritis, ir toliau bus būtina pagrindinį dėmesį skirti šalies programavimo dokumentams. Komisija skatino nuosavybės jausmą didindama paramos iš biudžeto naudojimą, tačiau vis dar išliks paramos projektams modalumo poreikis, kai bus reikalinga konkretesnė tikslinė pagalba. Gebėjimų stiprinimo priemonės yra sistemingai įtraukiamos (žr. 12–26 dalis).

51. Bendri rezultatai praėjus daugiau nei 10 metų, kai buvo pradėta taikyti MEDA programa, vis dar yra gana riboti, kadangi daugelio ankstyvųjų projektų vykdymo pradžia buvo lėta, reikėjo prailginti projektų trukmę ir jie dar nėra baigti vykdyti. Dar per anksti vertinti daugumos MEDA II projektų galimus rezultatus (žr. 27–30 dalis).

52. Net kai bendra turimų MEDA lėšų suma yra ženkli, daugeliui MEDA programos šalių EB paramos poveikis yra susijęs ne tiek su jos finansine svarba, kiek su pastangomis spręsti jautrius politikos reformos klausimus ir paremti skurdesnius visuomenės sluoksnius, o šioje srityje jos poveikį sunku įvertinti skaičiais (žr. 31 ir 43 dalis).

Komisijos vykdomas valdymas

53. Komisijos vykdomas MEDA programos valdymas akivaizdžiai pagerėjo lyginant su ankstyvuoju programos vykdymo laikotarpiu ir dabar gali būti laikomas patenkinamu, taipogi atsižvelgiant į procedūrinius ir išorės apribojimus. Programuojant ištekliai ilgainiui paskirstomi vis tolygiau, projektų rengimo laikotarpiai tapo trumpesni, o bendrų išmokų lygis, palyginti su ankstyvuoju MEDA laikotarpiu, smarkiai padidėjo (žr. 32–37 dalis).

54. Prie pagerėjusių veiklos rezultatų prisidėję veiksniai – tai bendras padidėjęs vykdomų projektų (programų) skaičius, didesnė visai programai tenkanti paramos iš biudžeto dalis ir bendras teigiamas įgaliojimų perdavimo delegacijoms poveikis projektų rengimui ir vykdymui (žr. 38 dalį).

55. Vis dar dažniausia vykdymo delsimo priežastis – su viešaisiais pirkimais susijusios problemos, nors delegacijos aktyviai ieškojo būdų, kaip užkirsti joms kelią (žr. 39–40 dalis).

56. Kadangi Komisijai valdant MEDA programą buvo parodyta kantrybė ir lankstumas, suteikiant galimybę pratęsti projektų trukmę ir prireikus atlikti projektų kūrimo pakeitimus, MEDA I projektai ir programos iš esmės pasiekė arba galiausiai pasieks pakankamų rezultatų. Nuo 2003 m. projektams taikoma taip vadinama „d + 3 taisyklė“ gali užkirsti kelią tokiam ilgalaikiam įsipareigojimui ir lankstumui, tokiu būdu sumažindama galimybę, kad ekonominių reformų ir socialinės plėtros srityje bus gauti tvarūs rezultatai (žr. 29, 30 ir 41 dalis).

57. Kiti teigiami su Komisijos vykdomu bendru projektų valdymu susiję poslinkiai: sistemingesnės priežiūros bei vertinimo pastangos, aktyvesnis dialogas ir intensyvesnis veiklos su delegacijomis, vietos analogiškas funkcijas atliekančiomis institucijomis ir kitais paramos teikėjais suderinimas (žr. 42–49 dalis).

REKOMENDACIJOS

58. 2006 m. baigus galioti MEDA reglamentui ir 2007 m. pradėjus galioti naujajai Europos kaimynystės ir partnerystės priemonei, Komisija turėtų:

— užtikrinti sklandų ir greitą perėjimą prie naujųjų šalies programų, kad ateityje būtų išvengta su vykdymu susijusių neigiamų pasekmių; naujuose šalies programavimo dokumentuose aiškiau apibrėžti savo strateginius tikslus ir nustatyti atitinkamus rodiklius, kad būtų galima atlikti geresnę poveikio priežiūrą bei vertinimą;

— teikiant paramą ir toliau pagrindinį dėmesį skirti ribotam intervencinės veiklos sričių skaičiui, kad būtų užtikrinta darna, o programos būtų lengvai valdomos;

— ir toliau kaupti geriausią patirtį valdant projektus, kad būtų išvengta delsimo atvejų, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų srityje dedant papildomas gebėjimų stiprinimo pastangas, kur įmanoma, supaprastinant viešųjų pirkimų procedūras ir suteikiant nacionalinėms institucijoms didesnes decentralizuoto projektų valdymo galimybes.

Šią ataskaitą Audito Rūmai priėmė Liuksemburge 2006 m. gegužės 31 d. įvykusiame Audito Rūmų posėdyje.

Audito Rūmų vardu
Pirmininkas
Hubert WEBER

I PRIEDAS

1995–2005 M. MEDA ĮSIPAREIGOJIMAI (IŠMOKOS)

(milijonais eurų)

	1995–1999 m.		2000–2005 m.		1995–2005 m.	
	Įsipareigojimai	Išmokos	Įsipareigojimai	Išmokos	Įsipareigojimai	Išmokos
Dvišaliai						
Alžyras	164	30	273	114	437	144
Vakarų krantas/Gaza	111	59	430	421	541	480
Egiptas	686	157	463	493	1 150	650
Jordanija	254	108	262	285	516	393
Libanas	182	1	101	131	283	132
Marokas	660	128	812	656	1 472	783
Sirija	101	0	158	64	259	64
Tunisas	428	168	447	400	875	568
Iš viso dvišalių	*2 586*	*651*	*2 946*	*2 564*	*5 533*	*3 214*
Regioniniai	*471*	*223*	*884*	*606*	*1 355*	*829*
Iš viso	**3 057**	**874**	**3 831**	**3 169**	**6 888**	**4 043**

Bendra turima suma pagal MEDA I + II = 3 424 + 5 350 = 8 774 milijonai eurų. Iš šios sumos 1996–2002 m. Turkijai buvo paskirta maždaug 852 milijonų eurų suma (nedideli skirtumai susidaro dėl apvalinimo).

Šaltinis: *EuropeAid* bendradarbiavimo tarnyba.

II PRIEDAS

Į AUDITĄ ĮTRAUKTI PROJEKTAI (PROGRAMOS)

EGIPTAS

Pavadinimas	Intervencinės veiklos rūšis	Būklė 2005 m. pabaigoje	Finansavimo sprendimo priėmimo metai	Paskirta suma (milijonais eurų)	Išmokėta suma (1) (milijonais eurų)
MEDA I					
(iš viso įsipareigojimų: 686 milijonai eurų)					
Education Enhancement Programme (EEP)	Įvairi	Toliau vykdoma	1997	100	85
Industrial Modernisation Programme (IMP)	Įvairi	Toliau vykdoma	1998	250	220
Health Sector Reform Programme (HSRP)	Įvairi	Toliau vykdoma	1998	110	56
Iš viso MEDA I				**460**	**361**
MEDA II					
(iš viso įsipareigojimų iki 2005 m.: 463 milijonai eurų)					
Trade Enhancement Programme – A (TEP-A)	Projektas	Toliau vykdoma	2002	20	7
Trade Enhancement Programme – B (TEP-B)	Parama iš biudžeto	Toliau vykdoma	2003	40	20
Trade Enhancement Programme – C (TEP-C)	Projektas	Toliau vykdoma	2003	6	1
Financial and Investment Sector Cooperation- agricultural component (FISC Rural)	Projektas	Toliau vykdoma	2003	18	0
Social Development and Civil Society: Children at Risk	Projektas	Toliau vykdoma	2003	20	1
South Sinai Regional Development Programme	Projektas	Toliau vykdoma	2004	64	0
Spinning and Weaving Sector Support Programme	Parama iš biudžeto	Toliau vykdoma	2004	80	20
Iš viso MEDA II				**248**	**49**

(1) Įskaitant išmokas iki 2005 m. pabaigos.

JORDANIJA

Pavadinimas	Intervencinės veiklos rūšis	Būklė 2005 m. pabaigoje	Finansavimo sprendimo priėmimo metai	Paskirta suma (milijonais eurų)	Išmokėta suma (1) (milijonais eurų)
MEDA I					
(iš viso įsipareigojimų: 254 milijonai eurų)					
Industrial Modernisation Programme (IMP) (2003 m. buvo prisiimtas dar vienas 5 milijonų eurų vertės įsipareigojimas)	Projektas	Toliau vykdoma	1999	40	34
Project Management Unit (PMU) for the Greater Amman Water Sector Improvement Programme (2003 m. buvo prisiimtas dar vienas 2 milijonų eurų vertės įsipareigojimas)	Projektas	Toliau vykdoma	1999	5	5
Protection and Promotion of Cultural Heritage in the Hashemite Kingdom of Jordan	Projektas	Toliau vykdoma	1999	4	1
Iš viso MEDA I atrinktų projektų				**49**	**40**
MEDA II					
(iš viso įsipareigojimų iki 2005 m.: 262 milijonai eurų)					
Support for Regulatory Reform and Privatisation (SRRP)	Projektas	Toliau vykdoma	2001	20	5
Support to the implementation of the association agreement (SAAP I)	Projektas	Toliau vykdoma	2002	20	13
Institutional Support to Aqaba Special Economic Zone Authority (AZESA)	Projektas	Toliau vykdoma	2002	10	3
Structural Adjustment Facility III – SAF III	Parama iš biudžeto	Toliau vykdoma	2002	60	60
Support to Poverty Reduction through Local Development – Jordan	Parama iš biudžeto	Toliau vykdoma	2004	30	6
Iš viso MEDA II atrinktų projektų				**140**	**87**

(1) Įskaitant išmokas iki 2005 m. pabaigos.

MAROKAS

Pavadinimas	Intervencinės veiklos rūšis	Būklė 2005 m. pabaigoje	Finansavimo sprendimo priėmimo metai	Paskirta suma (milijonais eurų)	Išmokėta suma (1) (milijonais eurų)
MEDA I					
(iš viso įsipareigojimų: 660 milijonų eurų)					
Appui à la mise à niveau de l'enseignement technique et de la formation professionnelle au Maroc	Projektas	Toliau vykdoma	1998	38	30
Appui à la gestion du secteur de la santé (PAGSS)	Projektas	Toliau vykdoma	1998	20	10
Appui aux institutions financières de garantie aux PME (PAIGAM)	Projektas	Toliau vykdoma	1998	30	27
Eau et assainissement en milieu rural – PAGER	Projektas	Toliau vykdoma	1997	40	25
Routes et pistes rurales au Nord du Maroc	Projektas	Baigta vykdyti	1997	30	27
Iš viso MEDA I				**158**	**119**
MEDA II					
(iš viso įsipareigojimų iki 2005 m.: 812 milijonų eurų)					
Développement rural et participatif dans le Moyen Atlas Central – KHENIFRA	Projektas	Toliau vykdoma	2000 2005	9 6	5
Programme d'appui budgétaire à la réforme du secteur des transports au Maroc (PAB Transports)	Parama iš biudžeto	Toliau vykdoma	2003	96	76
Programme d'appui à la réforme de l'Administration publique au Maroc	Parama iš biudžeto	Toliau vykdoma	2004	79	60
Appui à la mise en oeuvre de l'Accord d'association	Projektas	Toliau vykdoma	2002	5	3
Iš viso MEDA II				**195**	**144**

(1) Įskaitant išmokas iki 2005 m. pabaigos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

SANTRAUKA

V. Nepaisant vėlavimų programos įgyvendinimo pradžioje (iš dalies dėl to, kad MEDA I reguliavimo sistema buvo paruošta tik vėlesniame etape), po 2000 m. padėtis įgyvendinant MEDA II labai pagerėjo. Šiuo metu neįmanoma įvertinti konkrečių rezultatų, kadangi daugelis projektų dar nėra užbaigti. Nors EB finansinė parama Vidužemio jūros regiono šalims partnerėms yra ribojama priklausomai nuo bendro valstybės biudžeto, dažnai ji yra gana didelė palyginti su socialinės politikos reformų biudžetu pagrindiniams poreikiams tenkinti.

VI. Kartais pastebėtą programos įgyvendinimo vėlavimą dažniausiai galima pateisinti viešojo pirkimo sutarčių sudarymo taisyklių laikymusi. Vidutinė procedūros trukmė skiriasi ir, priklausomai nuo pirkimo pobūdžio, gali trukti 6–8 mėnesius. Tačiau tokia trukmė užtikrina griežtą vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principų laikymąsi. Neseniai Komisija ėmėsi rimtų supaprastinimo darbų ir sukūrė praktinį sutarčių procedūrų išorės pagalbos srityje vadovą, įsigaliojusį 2006 m. vasario 1 d.

VII.

(Pirma įtrauka) Komisija pritaria Audito Rūmų rekomendacijai. Pagal Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės (EKPP) programavimą šalies strategijos dokumentuose numatyti strateginiai tikslai atitiks veiksmų planus.

Programavimo etape rodikliai paprastai yra susiję su vyriausybės reformų darbotvarke. Konkrečių rezultatų rodikliai nustatomi identifikavimo etape ir naudojami kaip priežiūros ir vertinimo pagrindas.

(Antra įtrauka) Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės (EKPP) prioritetai bus nustatomi remiantis Europos kaimynystės politikos (EKP) tikslais ir Europos kaimynystės politikos veiksmų plano prioritetais. Darna bus užtikrinta pagrindinį dėmesį sutelkiant į politikos, įstatymų ir teisės aktų reformas tam tikrose pasirinktose politikos, ekonomikos ir socialinės sferos srityse šalyse partnerėse. Pagalba bus teikiama pagal ribotą programų skaičių.

(Trečia įtrauka) Geriausios projektų valdymo patirties paieška išlieka Komisijos prioritetu. Komisija ir toliau skatins kuo aktyvesnį šalių partnerių dalyvavimą nustatant tinkamiausias bendradarbiavimo priemones ir veiklą. Įgyvendinimo etape Komisija tęs ir, jei bus įmanoma, greitins perėjimą nuo tradicinių projektų prie sektorinės pagalbos operacijų bei plės bendradarbiavimą su pilietine visuomene.

PASTABOS

15. Komisija pripažįsta, kad jos suteikta parama buvo skirta didesniam projektų skaičiui Maroke, o ne Egipte ir Jordanijoje. Tačiau Maroke MEDA programa taip pat buvo sutelkta, nors ja ir bandyta patenkinti kuo daugiau pripažintų ir suderintų poreikių. Naujas programavimas, kuris remsis ankstesne patirtimi ir rezultatais, bus ypač sutelktas į veiksmų plane aiškiai nurodytą socialinę ir ekonominę dimensiją.

16. Komisija atsižvelgia į Audito Rūmų pasiūlymą dėl būsimųjų šalies strategijos dokumentų. Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės (EKPP) prioritetai bus nustatomi remiantis Europos kaimynystės politikos (EKP) tikslais ir Europos kaimynystės politikos veiksmų plano prioritetais. Darna bus užtikrinta pagrindinį dėmesį sutelkiant į politikos, įstatymų ir teisės aktų reformas tam tikrose pasirinktose politikos, ekonomikos ir socialinės sferos srityse šalyse partnerėse. Pagalba bus teikiama pagal ribotą programų skaičių.

26. Žr. atsakymą į 39 punktą.

28. Nepaisant vėlavimų programos įgyvendinimo pradžioje (iš dalies dėl to, kad MEDA I reguliavimo sistema buvo paruošta tik vėlesniame etape), po 2000 m. padėtis įgyvendinant MEDA II labai pagerėjo. Šiuo metu neįmanoma įvertinti konkrečių rezultatų, kadangi daugelis projektų dar nėra užbaigti.

30. Finansinio reglamento 166 straipsnyje nustatyta d + 3 taisykle iš tiesų ribojama išorės pagalbos valdymo trukmė, kadangi individualios sutartys ir susitarimai (išskyrus audito ir vertinimo) finansavimo susitarimams įgyvendinti turi būti sudaromi ne vėliau kaip per trejus metus nuo biudžetinio įsipareigojimo (n + 1 terminas įtraukiamas į d + 3 terminą). Šios taisyklės pasekmes pirmą kartą pajusime šiais metais, kadangi Finansinis reglamentas įsigaliojo 2003 m. sausio 1 d.

31. Apskritai EB finansinė parama Vidužemio jūros regiono šalims partnerėms yra ribojama priklausomai nuo bendro valstybės biudžeto, tačiau dažnai ji yra gana didelė palyginti su socialinės politikos reformų biudžetu pagrindiniams poreikiams tenkinti.

39. Viešųjų pirkimų procedūros išorės pagalbos srityje gali būti užbaigiamos per 6–7 mėnesius (paslaugų bei tiekimo) ir per 7–8 mėnesius (darbų). Tačiau kai kalbama apie konkurso procedūras, kurioms taikomos griežtos Finansiniame reglamente apibrėžtos taisyklės, įgyvendinimo taisyklės ir Europos Bendrijų

Teisingumo Teismo praktika, formalumų laikymasis vykdant šias procedūras užtikrina griežtą vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principų taikymą. Komisija dėjo daug pastangų siekdama, kad šios procedūros taptų suprantamesnės. Šiuo tikslu Komisijos tarnybos sukūrė praktinį sutarčių procedūrų išorės pagalbos srityje vadovą, įsigaliojusį 2006 m. vasario 1 d. Šiame vadove pateikiamos visos taikytinos taisyklės ir paaiškinama jų reikšmė: pavyzdžiui, tinkama paraiška nuo šiol turi būti laikoma laiku pateikta ir formalius pateikimo reikalavimus atitinkanti paraiška. Be to, kalbant apie kilmės taisykles reikėtų pabrėžti, kad, nors ir toliau laikomasi principo, pagal kurį kilmė yra dalyvavimo viešųjų pirkimų konkurse sąlyga, išimtys yra įmanomos, ypač tada, kai gaminiais ir medžiagomis negalima apsirūpinti tam tikroje rinkoje.

41. Tiesa, kartais manoma, kad d + 3 taisyklė kelia tam tikrų sunkumų valdant išorės pagalbą. Tačiau norint pakeisti šią taisyklę, reikėtų keisti Finansinį reglamentą, t. y. Tarybos aktą. Susijusios Komisijos tarnybos nagrinėja šią problemą į tai atsižvelgdamos.

43. Pagal Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės (ENPP) programavimą šalies strategijos dokumentuose numatyti strateginiai tikslai atitiks veiksmų planus.

Programavimo etape rodikliai paprastai yra susiję su vyriausybės reformų darbotvarke. Konkrečių rezultatų rodikliai nustatomi identifikavimo etape ir naudojami kaip priežiūros ir vertinimo pagrindas, kaip Audito Rūmai nurodė 44 dalyje.

47. b) 2005 m. nepriklausomų ekspertų atliktas MEDA vidurio laikotarpio vertinimas dėl svarbių programos aspektų buvo teigiamas, ypač dėl programos politinės svarbos, politikos orientavimo, finansinių paskutinių penkerių metų rezultatų, perėjimo prie priemonių taikymo sektorinėse operacijose, sėkmingo decentralizavimo proceso ir 2000 m. MEDA reglamento peržiūrėjimo. Tačiau Komisija supranta, kad kai kuriems aspektams reikia skirti daugiau dėmesio. Čia reikėtų paminėti gana mažus finansinius išteklius, užduočių pasidalijimą programavimo etape, reikiamo darbuotojų lygio užtikrinimą ir grįžtamąją informacijos apie tai, ko buvo pasimokyta. Šie reikalingi patobulinimai turi būti apsvarstyti numatant bendrą perėjimo prie naujos EKPP priemonės, kuri nuo 2007 m. pakeis MEDA, tvarką.

IŠVADOS

50. Maroke MEDA programa taip pat buvo sutelkta, nors ja ir bandyta patenkinti kuo daugiau pripažintų ir suderintų poreikių. Naujas programavimas, kuris remsis ankstesne patirtimi ir rezultatais, bus ypač sutelktas į veiksmų plane aiškiai nurodytą socialinę ir ekonominę dimensiją.

51. Nepaisant vėlavimų programos įgyvendinimo pradžioje (iš dalies dėl to, kad MEDA I reguliavimo sistema buvo paruošta tik vėlesniame etape), po 2000 m. padėtis įgyvendinant MEDA II labai pagerėjo. Šiuo metu neįmanoma įvertinti konkrečių rezultatų, kadangi daugelis projektų dar nėra užbaigti.

55. Kartais pastebėtą programos įgyvendinimo vėlavimą dažniausiai galima pateisinti procedūrinių taisyklių laikymusi. Vidutinė procedūros trukmė skiriasi ir, priklausomai nuo pirkimo pobūdžio, gali trukti 6–8 mėnesius. Tačiau derėtų priminti, kad tokia trukmė, dažnai laikoma per ilga, užtikrina griežtą vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principų laikymąsi. Neseniai Komisija ėmėsi rimtų supaprastinimo darbų ir sukūrė praktinį sutarčių procedūrų išorės pagalbos srityje vadovą, įsigaliojusį 2006 m. vasario 1 d.

56. Finansinio reglamento 166 straipsnyje nustatyta d + 3 taisykle iš tiesų ribojama išorės pagalbos valdymo trukmė, kadangi individualios sutartys ir susitarimai (išskyrus audito ir vertinimo) finansavimo susitarimams įgyvendinti turi būti sudaromi ne vėliau kaip per trejus metus nuo biudžetinio įsipareigojimo (n + 1 terminas įtraukiamas į d + 3 terminą). Šios taisyklės pasekmes pirmą kartą pajusime šiais metais, kadangi Finansinis reglamentas įsigaliojo 2003 m. sausio 1 d.

Tiesa, kartais manoma, kad d + 3 taisyklė kelia tam tikrų sunkumų valdant išorės pagalbą. Tačiau norint pakeisti šią taisyklę, reikėtų keisti Finansinį reglamentą, t. y. Tarybos aktą. Susijusios Komisijos tarnybos nagrinėja šią problemą į tai atsižvelgdamos.

REKOMENDACIJOS

58.

(Pirma įtrauka) Komisija pritaria Audito Rūmų rekomendacijai. Pagal Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės (EKPP) programavimą strateginiai tikslai atitiks veiksmų planus.

Programavimo etape rodikliai paprastai yra susiję su vyriausybės reformų darbotvarke. Konkrečių rezultatų rodikliai išsamiau nustatomi identifikavimo etape ir naudojami kaip priežiūros ir vertinimo pagrindas.

(Antra įtrauka) Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės (EKPP) prioritetai bus nustatomi remiantis Europos kaimynystės politikos (EKP) tikslais ir Europos kaimynystės politikos veiksmų plano prioritetais. Darna bus užtikrinta pagrindinį dėmesį sutelkiant į politikos, įstatymų ir teisės aktų reformas tam tikrose pasirinktose politikos, ekonomikos ir socialinės sferos srityse šalyse partnerėse. Pagalba bus teikiama pagal ribotą programų skaičių.

(Trečia įtrauka) Neseniai Komisija ėmėsi rimtų supaprastinimo darbų ir sukūrė praktinį sutarčių procedūrų išorės pagalbos srityje vadovą, įsigaliojusį 2006 m. vasario 1 d.

Geriausios projektų valdymo patirties paieška išlieka Komisijos prioritetu. Geriausios patirties analizė leido padaryti tokias išvadas: sėkmingai įgyvendintas bus toks projektas, kuris remsis holistiniu metodu, turės labai tvirtą vykdomąją partnerystę ir bus gerai administruojamas. Projekte taip pat numatoma *ex-post* priežiūra, kad būtų užtikrintas jo tęstinumas ir skatinimo priemonės. Siekdama šių tikslų Komisija ir toliau skatins kuo aktyvesnį šalių partnerių dalyvavimą nustatant tinkamiausias bendradarbiavimo priemones ir veiklą. Įgyvendinimo etape Komisija tęs ir, jei bus įmanoma, greitins perėjimą nuo tradicinių projektų prie sektorinės pagalbos operacijų bei plės bendradarbiavimą su pilietine visuomene.